

ЛЕКСИЧНІ КОНОТАЦІЇ ЯК ЕКСПРЕСИВНИЙ ЗАСІБ МОВЛЕННЯ

Марина Навальна

(Переяслав-Хмельницький, Україна)

У статті простежено процеси лексикологічного конотування на прикладах найуживаніших лексем української мови, визначено причини та умови вживання конотованих дієслів та іменників у мові сучасної української публіцистики.

Ключові слова: лексикологічне конотування, конотативне значення, пряме лексичне значення слова, мова засобів масової інформації.

В статье прослежено процессы лексикологического коннотирования на примерах употребляемых лексем украинского языка, определены причины и употреблении коннотированных глаголов и существительных в языке современной украинской публицистики.

Ключевые слова: лексикологическое коннотирование, коннотативное значение, прямое лексическое значение слова, язык средств массовой информации.

In the article the author describes the processes of lexicological conotation for the examples of widely used Ukrainian lexical units, defines the reasons and conditions of the using of the conotative verbs and nouns in the language of modern Ukrainian publicism.

Key Words: lexicological conotation, the conotative meaning, the direct lexical meaning of the word, the Mass Media language.

Постановка проблеми. Питання конотації, її структури та механізмів створення в сучасній лінгвістиці залишається одним із найдискусійніших. Не визначені до кінця аспекти щодо природи конотацій, елементом якого виду мовленнєвої діяльності вона є – номінативною, комунікативною чи стилістичною, у якій формі локалізується, яку інформацію конотація виражає тощо. Що ж визначає **актуальність дослідження**. Безсумнівним залишається єдине – з конотацією завжди пов'язана експресивність мовленнєвих чинників. Зважаючи на те що в мові сучасних українських засобів масової інформації журналісти вдаються здебільшого до різних видів експресії, ставимо за **мету** виокремити й проаналізувати найуживаніші тут лексичні конотації. Пропоновану статтю присвячено лексикологічній конотації, що вивчає способи та шляхи створення так званого «додаткового» значення мовних одиниць (слів, словосполучень тощо), яке надає їм експресивності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У мовознавстві конотація належить до тих понять, які є досить поширеними, хоч нечіткими за обсягом та змістом, але суть, відтворена в цьому понятті, відіграє провідну роль в організації повідомлення. За визначенням російського лінгвіста Н. М. Телії, “конотація – семантична сутність, яка узуально чи okazіонально входить до семантики мовних одиниць і виражає емотивно-оцінне і стилістично марковане ставлення суб'єкта мовлення до дійсності під час її називання у висловлення, яке отримує на підставі цієї інформації експресивний ефект” [12, с.5]. Дослідниця виділяє три основні напрямки у вивченні конотацій [12, с.3–4]: семіотичний (у центрі перебувають мотивації, за якими мовець обирає код мови, а власне конотація постає як зміст); психолінгвістичний (пов'язаний з поняттям асоціації з емоційною організацією мовлення, частково з культурно-національним аспектом) та власне лінгвістичний (поділяється на три види: стилістичний, лексикологічний, культурологічний).

Конотативні аспекти семантики номінативних одиниць у зарубіжній лінгвістиці в різні часи вивчали В. С. Аврамова [1], Н. Д. Арутюнова[2],

Ш. Баллі [3], Н. В. Ботвина [4], В. І. Говердовський [6], В. М. Телія [12; 13] А. А. Уфимцева [2] та ін. В українському мовознавстві працюють тільки в окремих аспектах цієї тематики: Н. І. Іванова [7], В. В. Воїнов [5], Л. А. Комарницька [9], Т. А. Космеда [8], В. В. Левицький [9], О. Є. Семенець [5], Є. С. Отін [10] та ін.

Виклад основного матеріалу. Експресивна лексика має складнішу змістову структуру, ніж лексика нейтральна, бо вона характеризується конотативною семантикою, що створюється за рахунок додаткового макрокомпонента семантичної структури, який вбирає в себе всю інформацію стилістичної, оцінної та емоційної функцій.

Складність і недостатнє вивчення конотативних аспектів, і в мові періодики зокрема, зумовлені тим, що немає такої типології лексичних значень, у якій певне явище було б інтерпретоване, ураховуючи прагматичну орієнтацію значень цього типу. Конотація – це продукт історичного розвитку значень слів, що слідує не тільки за розвитком свідомості людини в процесі пізнання дійсності, але й за тими відомостями, які асоціативно супроводжують знання про навколишній світ і які завуальовано простежуються в тексті.

Оскільки конотативні аспекти супроводжують такі обов'язкові елементи, як оцінність, емоційність, то найхарактернішим стилем їх прояву залишається публіцистичний.

У мові сучасних українських друкованих засобів масової інформації виокремлюємо кілька тематичних груп, які мають лексичні конотації. До них належать насамперед ті, що пов'язані з операціями з грішми та цінами на товари й послуги, з поведінкою членів як формальних, так і неформальних об'єднань, а також із суспільними процесами, що стосуються дій політичних та державних діячів тощо.

Досить популярною темою на сторінках преси залишається тема легалізації отриманих незаконним шляхом грошей. Цей процес позначають дієслівними лексемами *відмивати/відмити* та віддієслівним іменником

відмивання. Крім свого прямого лексичного значення “миючи, очищати кого-, що-небудь від бруду і т.ін.” [11, I, с.605], вони набули “експресивного значення внаслідок вторинної (повторної) номінації” [12, с.15], позначаючи дію “легалізувати кошти, отримані незаконним, нечесним шляхом; легалізувати награбовані гроші”. Напр., “Жандармерія Іспанії затримала трьох громадян України, які очолювали міжнародну групу з **“відмивання” грошей, здобутих злочинним шляхом**” (“Високий замок”, 4.06.2005 р); “Бізнесові структури не поспішають легалізовувати свій бізнес, їх більше цікавить, як **“відмити” гроші?**” (“Урядовий кур’єр”, 15.08.2006 р.).

Дієслово *відмивати/відмити* логічно потребує екстенсійної підтримки [12, с.78], зокрема додавання до нього іменника *гроші*. Тільки в такому сполученні чітко простежуватиметься експресивне забарвлення, у якому психологічно “змішалися” пряме й переносне значення. Активне вживання дієслівного словосполучення *відмивати/відмити гроші* та субстантивного словосполучення *відмивання грошей* сприяло перетворенню їх на ідіоми.

З дієсловом *вибивати/вибити* в мові преси також часто вживається лексема *гроші*, але на стійку сполуку ці мовні одиниці навряд чи спрямовані, оскільки *вибивати* можна *гроші, зарплату, зароблене* та ін. Напр.: “Працювали півтора місяця, а зарплату **“вибивають”** півтора року” (“Голос України”, 22.02.2006 р.); **“Вибити” гроші на добудову школи не вдалося**” (“Вісник Переяславщини”, 2.02.2007 р.).

Значення дієслова *вибивати/вибити* “відокремлювати ударами від чого-небудь; поштовхами видати, виламувати; ударами вибирати або добувати що-небудь із чогось” [11, I, с.349] мовець “переоцінює” і вже сприймає без фізичного втручання, а за допомогою наполегливості, застосовуючи інші методи домагань, скажімо, постійним нагадуванням і т.д. Мовна одиниця *вибивати* набула іншого семантичного навантаження – “виявивши наполегливість, домогтися (домагатися) одержання чого-небудь”.

Експресивні лексеми в мові сучасної української періодики активно використовують у процесах ціноутворення, вартісній оцінці чогось тощо.

Наприклад, стан нестабільності цін на борошно журналісти називають *вибрикуванням*. Первинне значення цього слова “раз у раз брикати, стрибати, відкидаючи задні ноги (про копитних тварин)” [11, I, с.357] зовсім не пов’язане з процесами ціноутворення. В асоціативно-образному ланцюжку в свідомості мовця порівняно раптові непрогнозовані дії в поведінці тварини і швидкі, передбачувані зміни в ціноутворенні. Конотативна лексема означає “раптова зміна, примха, безпідставна, непослідовна дія, нечемний вчинок, вислів, викрут, коник, витівка, примха, випад”. Напр.: “*Чекайте, дійсно в 2004 році були великі вибрикування цін на борошно, крупи*” (“Вісті”, 24.10.2005 р.).

На початку ХХІ ст. у матеріалах друкованих засобів масової інформації популярною стала дієслівна лексема *розводити/розвести*, яка має нейтральне пряме значення “приводити кожного в певне місце” [11, VII, с.637]. Але в публіцистиці її конотативне навантаження асоціюється насамперед зі значенням “обдурити; не виправдати сподівань; не виконати обіцяне тощо”. Пор.: “...відомий лондонський психіатр Майкл Гласс має клопоту, його вродлива і зухвала блондинка нібито **“розвела”** на деяких темних глибинах підсвідомості” (“Україна молода”, 15.04.2006 р.); “На сьогоднішній день існує величезна кількість способів, як можна **розвести** рядового громадянина” (“Вісті”, 1.09.2006 р.);

Автор міг би висловити думку словами з нейтральним значенням, не використовуючи засоби конотації, але для цього треба було б вживати словосполучки *обдурити когось, не виконати обіцянки*, які не дали б “змоги висловити ставлення суб’єкта до навколишнього світу семантично і “матеріально” економно”[12, с.29]. Подані вище речення засвідчують, що саме експресивне забарвлення повідомлення сприяло оцінній характеристиці з негативною конотацією.

Незважаючи на кількісну перевагу експресивних дієслів, мова періодики переконує в тому, що яскраві образи створюють за допомогою

конотативних іменників, оскільки вони подають подекуди чіткішу картину, ніж дієслова чи прикметники.

У суспільно-політичній тематиці газетних публікацій автори нерідко послуговуються лексемою *наїзд*, пряме значення якої “приїзд, прибуття когонебудь на нетривалий час або несподівано”. Експресивність цієї лексичної одиниці розгортається в додатковому тлумаченні – “висувати претензії”, але в такій словосполучі воно б не мало такого “емоційного пориву”[12, с.11]. Експресивно забарвлене значення вносить певний ступінь емоційного, суб’єктивного, особистісно зацікавленого ставлення до семантики слова, що й становить експресивний ефект цього значення і робить його доречним у мові. Напр.: *“Ведмідь на пасіці. Так кажуть з приводу “наїзду” віце-прем’єр-міністра Романа Безсмертного на “Сільські вісті” (“Сільські вісті”, 28.07.2005 р.)*.

Лексему *наїзд* зі значенням «раптовий, короткочасний напад на когось, частіше з претензіями, критикою» раніше вживали переважно щодо дій неформальних чи кримінальних об’єднань, а нині вона в активному вжитку і в стосунках між політиками, державними діячами тощо. Пор.: *“Ти, брате, без наїздів, бо бізнес твій розлетиться”* (“Україна молода”, 21.07.2006 р.); *“Лідерка БЮТ вважає, що “наїзди” робляться для того, аби вивести Тимошенко з рівноваги під час переговорів”* (“Україна молода”, 19.04.2006р.); *У владі простежується політичний “наїзд” чи спокутування давніх “зріхів”?* (“Високий замок”, 4.06.2005 р.).

У публікаціях на суспільно-політичну чи партійну тематику подекуди використовують конотовані одиниці, що позначають дії, процеси чи стани, які виражають помилки, прорахунки тощо. Напр., *прокол* – «похибка, помилка, упущення в чому-небудь», (нейтральне пряме значення “отвір або рана, зроблений (зроблена) чимсь гострим, колючим”), пор.: *“На полотні реставратори побачили прокол, зроблений чимось гострим”* (“Урядовий кур’єр”, 21.07.2006 р.); *“Проколи” в кадрових питаннях є і в інших районах* (“Голос України”, 9.07.2005 р.).

Або замість нейтрального слова *гальмувати* журналісти вживають експресивну одиницю *штопорити*, яка має нейтральне первинне значення “спускатися штопором”, пор.: *”Панові Єханурову не до вподоби те, що влада на місцях **“штопорить”** процес підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги”* (“Львівська газета”, 16-18.06.2006 р.). Використавши для позначення гальмівного процесу одне з нейтральних слів-синонімів *гальмувати, загальмовувати, зупиняти, затримувати*, автор не досягнув би такого емоційно-експресивного впливу на споживача інформації як словом *штопорити*.

Інша дієслівна одиниця *пролітати/пролетіти* “летіти, переміщатися в повітрі за допомогою крил в якому-небудь напрямку, над ким-, чим-небудь, повз когось, щось і т.ін.” набуває в мові періодики експресивної форми «пропускати, упускати що-небудь, не досягти чогось», пор.: *“Укопре **“пролетіла”** з депутатством і прогресивна соціалістка Наталя Вітренко...”* (“Народне слово”, 12.03.2006 р.).

Як лексична конотація функціонує дієслово *не світити* (кому, що, де), означаючи “немає в когось підстав розраховувати на успіх у чому-небудь, немає надій на щось”, хоч у нейтральному вжитку дієслово *світити* мало значення “запалювати, палити що-небудь для освітлення, викликати світіння чогось; засвічувати” пор.: *“...Азаров же говорив про те, що Порошенку посада спікера **“не світить”**...”* (“Сільські вісті”, 20.04.2006 р.).

Варто зауважити, що, вживаючи такі конотативні одиниці, носії інформації не завжди зацікавлені в об’єктивному відображенні дійсності чи в нормативно-цілісному ставленні до цього; за допомогою їх він досягає відповідного впливу на вираження позитивної чи негативної суб’єктивної оцінки.

Використовуючи експресивну лексику, українські журналісти не тільки констатують факти, реальні події чи дають оцінку комусь або чомусь, але й подають поради політикам, наголошуючи на особливостях їхнього характеру, поведінки. Так, вони радять лідерці БЮТу не йти у Прем’єри, щоб не

втрачати здоров'я, вживаючи для цього конотативну одиницю із заперечною часткою не *палити*. Нейтральне значення дієслівної лексики *палити* “знищувати вогнем” в експресивному варіанті – “не втрачати здоров'я, не псувати нерви тощо”, напр.: “Юлії Володимирівні недоцільно йти на Прем'єра, щоб не **“палити”** себе в складний “перехідний” період” (“Україна молода”, 19.04.2006 р.).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Мовний матеріал сучасних українських засобів масової інформації засвідчує, що автори максимально прагнуть зацікавити читача, використовуючи для цього різноманітні емоційно-експресивні засоби. Одним із таких засобів впливу є лексична конотація. Процес конотування в мові періодики чітко простежуємо в публікаціях на суспільно-політичну тематику, у матеріалах, що стосуються операцій із грішми, ціноутворення тощо. Експресивні мовні одиниці в газетних текстах подають здебільшого в лапках, що виділяє ці лексеми із загального потоку нейтральних значень. Конотація – це не механічний додаток до лексичного значення слова. Вона є невід'ємною частиною складного за своєю архітектонікою та за обсягом інформації експресивно забарвленого значення. Конотація переводить семантику слова до групи значень особливого типу, який складно класифікувати і визначати його основні властивості. Крім того, такі значення наповнені відповідною інформацією про тих, хто бере участь у спілкуванні, і тих, про кого йдеться, як позитивним, так і негативним елементом. У мові сучасної української періодики переважає останній.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аврамова В.С. Коннотативное значение лексической единицы / В.С. Аврамова // Лингводидактические аспекты описания языка и гибкая модель обучения: Проблемы и перспективы / [Редкол. : Д.И. Фурсенко (отв. ред.) и др.]. – М. : Диалог – МГУ, 1997. – С. 157–161.

2. Аспекты семантических исследований / [А.А. Уфимцева, Е.С. Кубрякова, Н.Д. Арутюнова и др.; отв. ред. Н.Д. Арутюнова, А.А. Уфимцева]. – М. : Наука, 1980. – 356 с.
3. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Шарль Балли. – М. : Изд-во иностр. л-ры, 1955. – 416 с.
4. Ботвина Н.В. Коннотативные антропонимы в русской художественной речи (на материале сатирических произведений послевоенного периода) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 „Русский язык” / Н.В. Ботвина. – 1988. – 24 с.
5. Воїнов В.В., Семенець О.Є. Оцінний компонент значення і його прагматична функція / В.В. Воїнов // Мовознавство. – 1989. – №1. – С. 47–51.
6. 6. Говердовский В.И. История понятия коннотации // Филол. науки. – 1979. – №2. – С.83–86.
7. Иванова Н.І. Стилїстика конотативних антропонімів у художній прозі В. Аксьонова : дис. ...кандидата філол. наук : 10.02.02 / Іванова Надія Іванівна. – Дніпропетровськ. – 2000. – 219 с.
8. Космеда Т.А. Денотат, конотація й аксіосемантика у проекції на лексико-семантичні відповідники російської та української мов / Т.А. Космеда // Мовознавство. – 1997. – №4 – 5. – С. 58–63.
9. Левицький В.В. Конотативне і фонетичне значення слова / В.В. Левицький, Л.А. Комарницька // Мовознавство. – 1981. – №3. – С. 21–24.
10. Отін Є.С. Конотативна ономастична лексика / Є.С. Отін // Мовознавство. – 1978. – №6. – С. 46–52.
11. Словник української мови : В 11-ти т. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. – Т. I – XI.

LEXICAL CONNOTATIONS AS EXPRESSIVE MEANS OF SPEECH

Maryna Navalna

(Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine)

Research problem formulation. Connotation question, its structure and mechanisms of creation in modern linguistics, is one of the most controversial. It has not been determined thoroughly aspects of the connotations nature, element of what kind of speech it is – nominative, communicative or stylistic, in what form it localizes, what information the connotation expresses, etc. So that determines the **relevance of the study**. No doubt there is only one thing – expressivity of speech factors is always related to connotation. Despite the fact that journalists use mostly different types of expression in language of modern Ukrainian mass media, we **aim to** isolate and analyze the most common lexical connotations here. This article is dedicated to lexicological connotation that studies the methods and ways of creation so-called “secondary” meaning of linguistic units (words, phrases, etc.), which makes them expressive.

Analysis of recent research and publications. In linguistics connotation is one of those concepts that are quite common, though unclear in scope and content, but the essence, reproduced in this concept, plays a leading role in organizing the message. By definition of Russian linguist N. M. Telia, “connotation is a semantic entity that usually or occasionally is a part of semantics of linguistic units and expresses emotional and evaluative and stylistically marked attitude of the subject of speech to reality during its naming into expression, which receives an expressive effect on the basis of this information” [12 , p.5]. The researcher identifies three main ways in the study of connotations [12 p.3–4]: semiotic (motivations are in the centre, which help the speaker to choose the language code and the actual connotation appears as content); psycholinguistic (associated with the notion of association with emotional organization of speech, partly with cultural and national

aspects) and the actual linguistic (divided into three types: stylistic, lexicological, cultural).

Connotative aspects of semantics nominative units in foreign linguistics at different periods of time were studied by V. S. Avraamova [1], N. D. Arutiunova [2], Sh. Balli [3], N. V. Botvyna [4], V. I. Hoverdovskyi [6], V. M. Telia [12; 13], A. A. Ufymtseva [2] and others. There are some researchers in Ukrainian linguistics, who work only in particular aspects of this subject: N. I. Ivanova [7], V. V. Voinov [5], L. A. Komarnytska [9], T. A. Kosmeda [8], V. V. Levytskyi [9], O. Y. Semenets [5], Y. S. Otin [10] and others.

The main material. Expressive vocabulary has more complex semantic structure than neutral vocabulary, because it characterizes by connotative semantics that is created by the additional macro component of semantic structure that absorbs all information of stylistic, evaluative and emotional functions.

The complexity and lack of study of connotative aspects, and in particular in the language of periodicals, due to the fact that there is no typology of lexical meanings in which a certain phenomenon will be interpreted, taking into account the pragmatic orientation meanings of this type. Connotation is a product of the historical development of words meanings that follows not only the evolution of human consciousness in the process of understanding reality, but information that associatively accompany knowledge about the world and which we can covertly observe in the text.

As connotative aspects accompany such essential elements as evaluation, emotionality, so the most characteristic manifestation of their display is journalistic.

There are selected several thematic groups with lexical connotations in the language of modern Ukrainian print mass media. Including, first of all, those, that related to the money operations and prices of goods and services, behavior of members both formal and informal groups, and social processes regarding actions of political and public figures, etc.

Quite a popular topic in press is the theme of legalizing illegally obtained money. This process is denoted by verbal tokens *відмивати/відмити* and verbal noun *відмивання*. Except their direct lexical meaning “washing, to clean someone, something from dirt, etc.” [11, I, p.605], they have got “expressive value because of secondary (re-) nomination” [12, p. 15], indicating an action “to legalize the funds gained illegal, dishonest way; to legalize stolen money”. For example: *“Жандармерія Іспанії затримала трьох громадян України, які очолювали міжнародну групу з **“відмивання”** грошей, здобутих злочинним шляхом”* (“Vysoky zamok”, 4.06.2005); *“Бізнесові структури не поспішають легалізовувати свій бізнес, їх більше цікавить, як **“відмити”** гроші?”* (“Uriadovyi kurier”, 15.08.2006).

The verb *відмивати/відмити* logically requires extensional support [12, p.78], in particular adding to it the noun *гроші*. Only in this combination we can clearly observe the expressive color, in which psychologically “mixed” direct and figurative meanings. Active use of verbal phrase *відмивати/відмити гроші* and substantive phrase *відмивання грошей* helped to turn them into idioms.

The verb *вибивати/вибити* in the language of press is often used with token *гроші*, but these linguistic units hardly aim at the steady combination, because *вибивати* can *гроші, зарплату, зароблене*, etc. For example: *“Працювали півтора місяця, а зарплату **“вибивають”** півтора року”* (“Holos Ukraine”, 22.02.2006); *“**Вибити** гроші на добудову школи не вдалося”* (“Visnyk Pereiaslavshchyny”, 2.02.2007).

Meaning of the verb *вибивати/вибити* “to separate beats from something; to give pushes, to break out; to obtain something from something by beats” [11, I, p.349] speaker “overestimates” and perceive without physical intervention, but through persistence using other methods of demands, let’s say, a constant reminder, etc. Linguistic unit *вибивати* has got another semantic load – “discovering perseverance, achieved (to achieve) an obtainment of something”.

Expressive tokens are actively used in the process of pricing, valuation of something in the language of modern Ukrainian periodicals. For example, the

condition of instability of prices for flour journalists call *вибрикуванням*. The original meaning of the word “to kick, to jump, throwing back legs (the hoofed animals)” [11, I, p.357] is not associated with the pricing. There are relatively sudden unpredictable actions in the behavior of animals, and fast, predictable changes in pricing in associative and imaginative chain in speaker’s conscience. Connotative token means “sudden change, fad, unfounded, inconsistent action, impolite act, statement, trick, whimsy, prank, caprice, attack”. For example: “Чекайте, дійсно в 2004 році були великі **вибрикування** цін на борошно, крупи” (“Visti”, 24.10.2005).

At the beginning of XXI century the verbal token *розводити/розвести* became popular in materials of print mass media, this token has neutral straight meaning “to bring everyone in a certain place” [11, VII, p.637]. But in journalism its connotative meaning is primarily associated with the meaning “to deceive; not to come to one’s expectations; not to keep a promise, etc. Compare: “...відомий лондонський психіатр Майкл Гласс має клопоти, його вродлива і зухвала блондинка нібито **“розвела”** на деяких темних глибинах підсвідомості” (“Ukraina moloda”, 15.04.2006); “На сьогоднішній день існує величезна кількість способів, як можна **розвести** рядового громадянина” (“Visti”, 1.09.2006);

The author could express an opinion using words with neutral meaning without using means of connotation, but for this we had to use word-combinations *обдурити когось, не виконати обіцянки*, that would not give “possibility to express the attitude of the subject to the world semantically and “materially” economically” [12, p.29]. The sentences given above show that the expressive color of the message contributed the evaluative characteristic with negative connotation.

Despite the numerical superiority of expressive verbs, the language of periodicals convinced that vivid images are created by means of connotative nouns, because they show sometimes clearer picture rather than verbs or adjectives.

Authors often use the token *наїзд*, direct meaning of it is “coming, arrival of someone for a short time or suddenly” in newspaper articles about social and political issues. Expressiveness of this lexical unit unfolds in additional interpretation – “to make claims”, but it would not have such “emotional impulse” in this word-combination [12, p.11]. Expressively colored meaning contributes a certain degree of emotional, subjective, personally interested attitude to the semantics of the word, that is the expressive effect of this meaning and makes it relevant in the language. For example: *“Ведмідь на пасіці. Так кажуть з приводу “наїзду” віце-прем’єр-міністра Романа Безсмертного на “Сільські вісті”* (“Silski visti”, 28.07.2005).

The token *наїзд* with the meaning “a sudden, brief attack on someone, often with complaints, criticism” earlier was used mainly for actions of informal or criminal groups, and now it is in active use in the relationship between politicians, public figures and others. Compare: *“Ти, брате, без наїздів, бо бізнес твій розлетиться”* (“Ukraine moloda”, 21.07.2006); *“Лідерка БЮТ вважає, що “наїзди” робляться для того, аби вивести Тимошенко з рівноваги під час переговорів”* (“Ukraine moloda”, 19.04.2006); *У владі простежується політичний “наїзд” чи спокутування давніх “гріхів”?* (“Vysokyi замок”, 4.06.2005).

There are used sometimes connotation units denoting actions, processes or states which express errors, mistakes in publications on social and political or party issue. For example: *прокол* – “error, mistake, omission of anything”, (neutral straight meaning “opening or wound made (done) with something sharp, barbed”), compare: *“На полотні реставратори побачили прокол, зроблений чимось гострим”* (“Uriadovyi kurier”, 21.07.2006); *“Проколи” в кадрових питаннях є і в інших районах* (“Holos Ukrainy”, 9.07.2005).

Instead of neutral word *гальмувати* journalists use an expressive unit *штопорити* that has the initial neutral meaning “to walk down spinning”, compare: *“Панові Єханурову не до вподоби те, що влада на місцях “штопорить” процес підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги”*

(“Lvivska hazeta”, 16-18.06.2006). Using to denote braking process of one of the neutral synonymous words, *гальмувати, загальмовувати, зупиняти, затримувати*, the author would not reach such an emotional and expressive impact on consumers of information without the word *штопорити*.

Another verbal unit *пролітати/пролетіти* “to fly, to move through the air by means of wings in any direction, over somebody, something, by someone, something, etc.” takes on an expressive form “to miss, to miss something, to achieve nothing” in the language of periodicals, compare: “Укотре **“пролетіла”** з депутатством і прогресивна соціалістка Наталя Вітренко...” (“Narodne slovo”, 12.03.2006).

The verb *не світити* (whom, what, where) operates as lexical connotation and means “to have no reason to expect the success in something, to have no hope,” though verb *світити* in a neutral usage had a meaning “to burn, to burn something for the light, to cause the glow of something; to light” compare: “...Азаров же говорив про те, що Порошенку посада спікера **“не світить”**...” (“Silski visti”, 20.04.2006).

We should note that using such connotative units, the person that has some information is not always interested in an objective display of reality or in normative and all-in-one attitude to it; by means of them this person reaches an appropriate influence on expressing positive or negative subjective evaluation.

Using an expressive vocabulary, Ukrainian journalists not only state the facts, real events or evaluate someone or something, but give politicians some advice, emphasizing the peculiarities of their character and behavior. Yes, they advise the leader of BYT not to become the prime minister in order to stay healthy, using connotative unit with negative particle not *палити*. The neutral meaning of the verbal lexeme *палити* is “to destroy by fire” in the expressive form – “to keep healthy, not to get on one’s nerves, etc.” For example: “Юлії Володимирівні недоцільно йти на Прем’єра, щоб **не “палити”** себе в складний “перехідний” період” (“Ukraina moloda”, 19.04.2006).

Conclusions and prospects of further researches. Linguistic material of modern Ukrainian mass media shows that authors tend to interest the reader, using a variety of emotional and expressive means. One of such means of influence is lexical connotation. We can observe the process of connotation in the language of periodical publications about social and political issues, in materials that concern money operations, pricing, etc. Expressive linguistic units in newspapers are mainly in quotation marks that distinguishes these tokens from the general flow of neutral meanings. Connotation is not a mechanical addition to lexical meaning of the word. It is an integral part of the complex in its architectonics and amount of information of expressively colored meaning. Connotation moves semantic of the word to the group of meanings of some special type, which is difficult to classify and define its basic features. In addition, the following meanings are filled with appropriate information about those, who are involved in communication, and those, who are discussed as positive and negative elements. The last predominates in the language of modern Ukrainian periodicals.

LITERATURE

1. Авраамова В.С. Коннотативное значение лексической единицы / В.С. Авраамова // Лингводидактические аспекты описания языка и гибкая модель обучения: Проблемы и перспективы / [Редкол. : Д.И. Фурсенко (отв. ред.) и др.]. – М. : Диалог – МГУ, 1997. – С. 157–161.
2. Аспекты семантических исследований / [А.А. Уфимцева, Е.С. Кубрякова, Н.Д. Арутюнова и др.; отв. ред. Н.Д. Арутюнова, А.А. Уфимцева]. – М. : Наука, 1980. – 356 с.
3. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Шарль Балли. – М. : Изд-во иностр. л-ры, 1955. – 416 с.
4. Ботвина Н.В. Коннотативные атропонимы в русской художественной речи (на материале сатирических произведений послевоенного периода) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд.

філол. наук : спец. 10.02.02 „Русский язык” / Н.В. Ботвина. – 1988. – 24 с.

5. Воїнов В.В., Семенець О.Є. Оцінний компонент значення і його прагматична функція / В.В. Воїнов // Мовознавство. – 1989. – №1. – С. 47–51.

6. 6. Говердовский В.И. История понятия коннотации // Филол. науки. – 1979. – №2. – С.83–86.

7. Іванова Н.І. Стилїстика конотативних антропонімів у художній прозі В. Аксьонова : дис. ...кандидата філол. наук : 10.02.02 / Іванова Надія Іванівна. – Дніпропетровськ. – 2000. – 219 с.

8. Космеда Т.А. Денотат, конотація й аксіосемантика у проекції на лексико-семантичні відповідники російської та української мов / Т.А. Космеда // Мовознавство. – 1997. – №4 – 5. – С. 58–63.

9. Левицький В.В. Конотативне і фонетичне значення слова / В.В. Левицький, Л.А. Комарницька // Мовознавство. – 1981. – №3. – С. 21–24.

10. Отін Є.С. Конотативна ономастична лексика / Є.С. Отін // Мовознавство. – 1978. – №6. – С. 46–52.

11. Словник української мови : В 11-ти т. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. – Т. I – XI.